

1 Zoper koga je mogoče uvesti postopek v primeru insolventnosti?

Avstrijsko insolvenčno pravo ni omejeno na podjetnike. Sposobnost za začetek postopka v primeru insolventnosti je dejansko opredeljena kot del pravne sposobnosti v okviru zasebnega prava: vsaka oseba, ki je lahko nosilec pravic in obveznosti, je tudi sposobna za začetek postopka v primeru insolventnosti. Ne gre pa za poslovno sposobnost. To pomeni, da je lahko vsaka fizična oseba (tudi otrok) insolventni dolжник, kar velja tudi za pravne osebe (zasebnega ali javnega prava), registrirane osebne družbe v skladu s trgovinskim zakonikom (Unternehmensgesetzbuch), (odprte družbe (offene Gesellschaften), komanditne družbe (Kommanditgesellschaften)) in zapuščino. Po drugi strani pa tihe družbe (stille Gesellschaften) in družbe, ustanovljene po civilnem pravu (Gesellschaften bürgerlichen Rechts), nimajo sposobnosti za začetek postopka v primeru insolventnosti.

Po prenehanju pravne osebe ali registrirane osebne družbe je uvedba postopka v primeru insolventnosti dovoljena, dokler premoženje ni razdeljeno (člen 68 zakona o insolventnosti (Insolvenzordnung – IO)).

Zoper premoženje kreditnih institucij, družb, ki poslujejo z vrednostnimi papirji, družb, ki ponujajo investicijske storitve, in zavarovalnic se lahko uvede stečajni postopek (Konkursverfahren), postopek prisilne poravnave (Sanierungsverfahren) pa ne (člen 82(1) zakona o bančništvu (Bankwesengesetz – BWG), člen 79 zakona o nadzoru nad vrednostnimi papirji iz leta 2018 (Wertpapieraufsichtsgesetz 2018 – WAG 2018) in člen 309(3) zakona o zavarovalniškem nadzoru iz leta 2016 (Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG 2016)).

2 Kateri so pogoji za uvedbo postopka v primeru insolventnosti?

Od sprejetja zakona o spremembi insolvenčnega prava iz leta 2010 (Insolvenzrechtsänderungsgesetz 2010) je v avstrijskem pravu samo **ena vrsta standardnega postopka v primeru insolventnosti**. Obstajajo pa različna poimenovanja, ki so odvisna od dejanskega poteka postopka.

Postopek v primeru insolventnosti se imenuje **stečajni postopek** (Konkursverfahren), če ob začetku postopka načrt prestrukturiranja še ni na voljo. Načeloma sta v okviru stečajnega postopka mogoča likvidacija in prestrukturiranje.

Postopek v primeru insolventnosti se imenuje **postopek prisilne poravnave** (Sanierungsverfahren), če je ob začetku postopka načrt prestrukturiranja že na voljo. Ta postopek je osredotočen na prisilno poravnavo dolžnika. Uporabi se lahko za fizične osebe, ki vodijo podjetje, pravne osebe, osebne družbe in zapuščino (člen 166 IO).

Postopek prisilne poravnave je mogoč z dolžnikom, **ki sam nadaljuje vodenje poslov ali ga ne nadaljuje**. Dolжник ohrani samoupravo (pod nadzorom upravitelja prisilne poravnave), če stečajnim upnikom v načrtu prestrukturiranja ponudi vsaj 30-odstotno kvoto in so na voljo tudi dodatni dokumenti. Potreben je na primer finančni načrt, iz katerega je razvidno, da je financiranje zagotovljeno za 90 dni.

Še ena različica postopka v primeru insolventnosti je **postopek za poplačilo dolgov** (Schuldenregulierungsverfahren), ki je na voljo fizičnim osebam, ki ne vodijo podjetja.

Predlog za začetek postopka v primeru insolventnosti mora vložiti dolжник sam ali upnik. V primeru postopka prisilne poravnave mora predlog v vsakem primeru vložiti dolжник, obstajati pa mora tudi načrt prestrukturiranja.

Osnovni pogoj za začetek postopka v primeru insolventnosti je, da je dolжник načeloma **plačilno nesposoben** (člen 66 IO). Postopek v primeru insolventnosti se lahko v primeru **skorajšnje plačilne nesposobnosti** začne tudi v obliki postopka prisilne poravnave (člen 167(2) IO). Postopek v primeru insolventnosti v zvezi z registriranimi osebnimi družbami, pri katerih ni noben družbenik z neomejeno odgovornostjo fizična oseba, premoženjem pravnih oseb in zapuščino se uvede tudi v primeru **prezadolženosti** (člen 67 IO).

Dodaten pogoj za začetek postopka v primeru insolventnosti so **razpoložljiva sredstva za kritje stroškov**. Kriti morajo biti vsaj začetni stroški postopka v primeru insolventnosti (izjema: postopek za poplačilo dolgov v določenih primerih).

Uvedba postopka v primeru insolventnosti je objavljena z uradnim razglasom na internetu (www.edikte.gv.at). Pravni učinki uvedbe postopka v primeru insolventnosti nastanejo z začetkom dneva po objavi uradnega razglasa. Uvedba postopka v primeru insolventnosti je evidentirana tudi v javnih registrih (v zemljiški knjigi (Grundbuch), poslovnem registru (Firmenbuch) itd.).

Če postopka v primeru insolventnosti ni mogoče začeti takoj, mora stečajno sodišče (Insolvenzgericht) odrediti **začasne ukrepe**, da zavaruje stečajno maso ter zlasti prepreči izpodbojna pravna dejanja in zagotovi nadaljnje poslovanje, če predlog za začetek postopka ni očitno neutemeljen (člen 73 IO). Sodišče lahko dolžniku prepove izvajanje nekaterih pravnih dejanj (npr. prodajo ali obremenitev premoženja) ali odredi, da je za taka dejanja potrebna odobritev sodišča. Možno je tudi imenovanje začasnega upravitelja.

3 Katero premoženje je sestavni del stečajne mase? Kako se obravnava premoženje, ki ga je dolжник pridobil ali ki je bilo nanj preneseno po uvedbi postopka v primeru insolventnosti?

Z začetkom postopka v primeru insolventnosti se dolžniku odvzame pravica do prostega razpolaganja z vsem premoženjem, ki je predmet izvršbe in je takrat v njegovi lasti ali ga pridobi med postopkom v primeru insolventnosti (člen 2(2) IO). To premoženje se vključuje v stečajno maso.

Tako stečajna masa vključuje vse premočnine in nepremičnine dolžnika, kot so deleži na nepremičninah, solastniški deleži, terjatve, zakupne pravice, dediščina itd. Stečajna masa ne vključuje terjatve dolžnika za preživnino, njegovega zaslужka, ki je rezultat njegovih prizadevanj, in dela plače, ki ga ni mogoče zarubiti (živiljenjski minimum). Prav tako ne vključuje premočnin, ki jih ni mogoče zarubiti (npr. predmetov za osebno uporabo), in strogo osebnostnih pravic (npr. pravic industrijske lastnine).

Če dolжник živi v hiši (ali lastniškem stanovanju), ki je del stečajne mase, on in njegova družina v začetku nista deložirana iz osnovnih stanovanjskih prostorov (člen 5(3) IO). Vendar to ne preprečuje unovčenja hiše (lastniškega stanovanja) v postopku v primeru insolventnosti. Stečajno sodišče dolžniku tudi omogoči, da prosto razpolaga z najemniškimi pravicami (ali drugimi pravicami do uporabe) v zvezi s stanovanjskimi prostori, ki so nepogrešljivi za dolžnika in njegovo družino (člen 5(4) IO). Zaradi omogočanja prostega razpolaganja dolžnika s takimi pravicami se te izločijo iz stečajne mase.

Upniški odbor lahko z odobritvijo stečajnega sodišča odloči tudi, da iz stečajne mase izloči terjatve, ki verjetno ne bodo zadostno uspele, ali predmete manjše vrednosti (člen 119(5) IO). Razlog za tako izločitev je, da se z njo preprečijo stroški unovčenja vsakega predmeta, ki je del stečajne mase in ki ne bi koristil stečajni masi.

4 Kakšna pooblastila imata dolжник in stečajni upravitelj?

Stečajni postopek

Dolžnik

lahko vloži predlog za začetek stečajnega postopka in pravna sredstva zoper začetek stečajnega postopka;

z začetkom stečajnega postopka izgubi pravico do razpolaganja s premoženjem, ki je del stečajne mase;

se lahko udeležuje sestankov skupščine upnikov in upniškega odbora;

lahko vloži predlog za končanje načrta prestrukturiranja.

Upravitelj stečajne mase (Masseverwalter)

je odgovoren za praktično izvajanje postopka v primeru insolventnosti;

pregleda finančni položaj dolžnika;

nadaljuje vodenje podjetja, če to ob začetku postopka v primeru insolventnosti še ni zaprto in če nadaljnje poslovanje ni v škodo upnikov;

prouči prijavitelne terjatve;

prouči, ali je načrt prestrukturiranja v interesu upnikov in ali je verjetno, da bo izveden;

ugotavlja premoženje in razpolaga z njim;

upravlja in zastopa stečajno maso;

uveljavlja pravico do izpodbijanja za stečajno maso;

razdeli izkupiček od stečajne mase.

Če se stečajni postopek nanaša na fizično osebo, ki ne vodi podjetja (postopek za poplačilo dolgov), se upravitelj stečajne mase imenuje le izjemoma. Če stečajno sodišče ne imenuje upravitelja stečajne mase, mora samo obravnavati zadeve, za katere je po zakonu o insolventnosti pristojen upravitelj stečajne mase.

Postopek prisilne poravnave brez dolžnika, ki sam nadaljuje vodenje poslov

Dolžnik

vloži predlog za začetek postopka prisilne poravnave in končanje načrta prestrukturiranja;

z začetkom postopka v primeru insolventnosti izgubi pravico do razpolaganja s premoženjem, ki je del stečajne mase;

se lahko udeležuje sestankov skupščine upnikov in upniškega odbora.

Upravitelj stečajne mase (Masseverwalter)

je odgovoren za praktično izvajanje postopka v primeru insolventnosti;

pregleda finančni položaj dolžnika;

nadaljuje vodenje podjetja, če to ob začetku postopka v primeru insolventnosti še ni zaprto in če nadaljnje poslovanje ni v škodo upnikov;

prouči prijavitelne terjatve;

prouči, ali je načrt prestrukturiranja v interesu upnikov in ali je verjetno, da bo izveden;

upravlja in zastopa stečajno maso;

uveljavlja pravico do izpodbijanja za stečajno maso.

Postopek prisilne poravnave z dolžnikom, ki sam nadaljuje vodenje poslov

Dolžnik

vloži predlog za uvedbo postopka prisilne poravnave z dolžnikom, ki sam nadaljuje vodenje poslov, in končanje načrta prestrukturiranja ter skupaj s

predlogom predloži tudi potrebne dokumente za dolžnika, ki sam nadaljuje vodenje poslov;

ohrani (omejeno) pravico do razpolaganja in načeloma še naprej sam upravlja svoje premoženje;

je pod nadzorom upravitelja prisilne poravnave in stečajnega sodišča.

Upravitelj prisilne poravnave (Sanierungsverwalter)

nadzoruje dolžnika in upravljanje njegovega podjetja;

odobri ali zavrne dovoljenje za pravna dejanja, ki se ne izvajajo pri običajnem poslovanju;

zastopa dolžnika v vseh zadevah, v katerih ta nima pravice do razpolaganja;

preverja finančni položaj dolžnika;

prouči, ali je načrt prestrukturiranja izvedljiv in ali obstajajo razlogi za odpravo samoupravljanja;

prouči prijavitelne terjatve;

uveljavlja pravico do izpodbijanja za stečajno maso.

Stečajno sodišče mora nadzorovati dejavnosti stečajnega upravitelja. Poda mu lahko pisna ali ustna navodila, pridobi poročila in pojasnila, pregleda računovodske izkaze in druge dokumente ter opravi potrebne poizvedbe. Sodišče lahko tudi naroči stečajnemu upravitelju, naj v zvezi s posameznimi vprašanji pridobi navodila upniškega odbora. Stečajni upravitelj mora sodišče obvestiti o nekaterih poslih, preden jih izvede (člen 116 IO), druge posle pa morata odobriti upniški odbor in stečajno sodišče (člen 117 IO).

Imenovanje in plačilo stečajnega upravitelja:

Stečajnega upravitelja ob začetku postopka v primeru insolventnosti po uradni dolžnosti imenuje stečajno sodišče. Biti mora ugleden in zanesljiv, imeti izkušnje na področju podjetništva in poznati postopke v primeru insolventnosti (člen 80(2) IO). Pri postopkih v primeru insolventnosti, povezanih s podjetji, se zahteva zadostno poznavanje gospodarskega prava ali ekonomije (člen 80(3) IO). Osebe, ki jih zanima delo stečajnega upravitelja, se lahko vpišejo na seznam stečajnih upraviteljev. Seznam je na voljo na internetu (www.iv.justiz.gv.at), stečajna sodišča pa ga uporabljajo za lažjo izbiro ustreznega stečajnega upravitelja.

Stečajni upravitelj ne sme biti bližnji sorodnik (člen 32 IO), vendar tudi ne konkurent dolžnika in mora biti neodvisen od dolžnika in upnikov (člen 80b(1) IO).

Za stečajne upravitelje se lahko imenujejo tudi pravne osebe. Sodišču morajo posredovati ime fizične osebe, ki jih zastopa pri stečajnem upravljanju (člen 80(5) IO).

Stečajni upravitelj je upravičen do povračila denarnih stroškov in plačila za svoja prizadevanja, na to pa se obračuna tudi davek na dodano vrednost (prvi stavek člena 82 IO). Višina upraviteljevega honorarja je zakonsko urejena (člen 82 IO) in odvisna od bruto izkupička, ki ga je stečajni upravitelj pridobil z unovčenjem premoženja. Vendar to vključuje samo izkupiček, za izterjavo katerega je bil odgovoren stečajni upravitelj. Najnižje plačilo za stečajnega upravitelja je 3 000 EUR. Dodatno plačilo prejme po sprejetju načrta prestrukturiranja ali načrta plačil (člen 82a IO) in za unovčenje posebne stečajne mase (člen 82d IO). Ločeno plačilo se izplača tudi za nadaljevanje poslovanja (člen 82(3) IO).

5 Pod katerimi pogoji je mogoče uveljavljati pobote?

Možnost **pobota** zoper terjatev dolžnika se med postopkom v primeru insolventnosti načeloma ohrani.

Vendar pa je osnovni pogoj za to, **da so bile terjatve ob začetku postopka v primeru insolventnosti upravičene do pobota**. Pobot ni dovoljen, če je stečajni upnik postal dolžnik stečajne mase šele po začetku postopka v primeru insolventnosti ali če je bila terjatev zoper dolžnika prejeta šele po začetku postopka v primeru insolventnosti (prvi stavek člena 20(1) IO). Poleg tega pobot **ni mogoč**, če je tretja oseba v zadnjih **šestih mesecih pred začetkom postopka v primeru**

insolventnosti prejela nasprotno terjatev zoper dolžnika in je ob prejetju **vedela ali bi morala vedeti za plačilno nesposobnost** (člen 20(1) in (2) IO). V takih primerih lahko tretji osebi škodi že majhna malomarnost.

Pri postopku v primeru insolventnosti je mogoče **pogojno terjatev** pobotati ne glede na to, ali je pogojna terjatev stečajnega upnika ali dolžnika. Če ima stečajni upnik pogojno terjatev, lahko stečajno sodišče izvede pobot ob predložitvi zavarovanja (člen 19(2) IO). Pobot v postopku v primeru insolventnosti ni izključen niti na podlagi dejstva, da terjatev stečajnega upnika **ni denarna** (člen 19(2) IO). To ne povzroča težav, ker se take pravice ob začetku postopka v primeru insolventnosti pretvorijo v denarne terjatve (člen 14(1) IO).

Stečajnim upnikom, katerih terjatve so upravičene do pobota, takih terjatev **ni treba prijaviti v postopku v primeru insolventnosti**, če so zajete v nasprotni terjatvi (člen 19(1) IO). Vendar pa je vrhovno sodišče (Oberster Gerichtshof – OGH) odločilo, da če stečajni upnik v postopku v primeru insolventnosti po pravnomočni potrditvi načrta prestrukturiranja in zaključku postopka v primeru insolventnosti ne izkoristi zakonske možnosti pobota v skladu s členom 19(1) IO, lahko glede na predpise svojo terjatev pobota samo v višini kvote iz načrta prestrukturiranja (RIS-Justiz RS0051601 [T4]).

6 Kakšni so učinki postopka v primeru insolventnosti na trenutne pogodbe, katerih stranka je dolžnik?

Dvostranske pogodbe

Če dolžnik in druga stranka ob začetku postopka v primeru insolventnosti nista izpolnila dvostranske pogodbe ali je nista izpolnila v celoti, lahko stečajni upravitelj bodisi izpolni pogodbo (v celoti) v imenu dolžnika in od druge stranke zahteva izpolnitev pogodbe bodisi odstopi od pogodbe (člen 21(1) IO). V postopku prisilne poravnave z dolžnikom, ki sam nadaljuje vodenje poslov, je dolžnik pozvan, naj poda izjavo v skladu s členom 21 IO. Če želi odstopiti od pogodbe, je potrebna odobritev upravitelja prisilne poravnave (člen 171(1) IO). Če drugo stranko zavezuje obveznost vnaprejšnje izpolnitve pogodbe, lahko zavrne izpolnitev pogodbe do predložitve zavarovanja, razen če je ob sklenitvi pogodbe vedela za slabo finančno stanje dolžnika (člen 21(3) IO).

Najemne pogodbe

V primeru postopka v primeru insolventnosti v zvezi z najemnikom lahko stečajni upravitelj odpove najemno pogodbo, pri čemer velja zakonsko določen ali dogovorjen krajši odpovedni rok (člen 23 IO).

Pogodbe o zaposlitvi

Če je dolžnik delodajalec in če je delovno razmerje že sklenjeno, ga lahko načeloma prekine delojemalec s predčasno odpovedjo ali stečajni upravitelj, če se upošteva zakonsko določen odpovedni rok, kolektivno dogovorjeni odpovedni rok ali dopustno dogovorjeni krajši odpovedni rok, ob upoštevanju zakonskih omejitev v zvezi z odpovedjo pogodbe, in sicer en mesec od objave sklepa, s katerim se odredi, odobri ali ugotovi prenehanje delovanja podjetja ali enote podjetja. Za postopek v primeru insolventnosti z dolžnikom, ki sam nadaljuje vodenje poslov, veljajo posebne določbe.

Prepoved prenehanja pogodb

Če bi prenehanje pogodb lahko ogrozilo nadaljnje poslovanje dolžnika, lahko druga stranka prekine pogodbo, sklenjeno z dolžnikom, do izteka šestih mesecev od uvedbe postopka v primeru insolventnosti, kar pa lahko stori samo iz utemeljenega razloga. Poslabšanje ekonomskega položaja dolžnika in dolžnikovo neizpolnjevanje obveznosti glede poplačila terjatev, ki so zapadle pred uvedbo postopka v primeru insolventnosti, se ne štejeta za utemeljen razlog (člen 25a(1) IO). Omejitve ne veljajo, če je prenehanje pogodbe bistveno za preprečitev resnih osebnih ali ekonomskih težav pogodbenega partnerja, v primeru upravičenosti do izplačila posojil in v primeru pogodb o zaposlitvi (člen 25a(2) IO).

Neveljavni sporazumi

V skladu s členom 25b(2) IO razveljavitev pogodbenih določb ali prekinitvev pogodbe ob uvedbi postopka v primeru insolventnosti nista dovoljeni. To načeloma velja za vse pogodbe (nekaj izjem se nanaša na pogodbe na podlagi zakona o bančništvu ali zakona o borzi (Börsegesetz)).

7 Kakšni so učinki postopka v primeru insolventnosti na postopke, ki so jih sprožili posamezni upniki (razen za pravde v teku)?

Od začetka postopka v primeru insolventnosti stečajni upniki ne morejo več uveljavljati terjatev do dolžnika s sodnim postopkom, in sicer niti individualno niti kadar ne gre za insolventnost (**prepoved postopkov** (Prozesssperre), člen 6(1) IO). Prav tako ni mogoče izdati sodnih odredb v prid stečajnih terjatev. Samo v postopku prisilne poravnave z dolžnikom, ki sam nadaljuje vodenje poslov, lahko dolžnik še vedno sodeluje v pravnih in drugih postopkih, ki se nanašajo na zadeve, povezane z lastnim upravljanjem premoženja (člen 173 IO). Če v nasprotju s členom 6(1) IO dolžnik vložijo tožbo ali je tožba vložena zoper njega po začetku postopka v primeru insolventnosti, jo je treba zavrniti.

Poleg tega po začetku postopka v primeru insolventnosti ni mogoče pridobiti zastavne pravice ali pravice do poplačila za izvršitev plačila stečajne terjatve (**prepoved izvrševanja** (Exekutionssperre), člen 10(1) IO). Kar zadeva izločitvene in ločitvene pravice, ki so določene že pred začetkom postopka v primeru insolventnosti, ni splošne prepovedi izvrševanja; za izvršitev si je zato mogoče prizadevati tudi v postopku v primeru insolventnosti.

Prepoved postopkov in prepoved izvrševanja je treba upoštevati **po uradni dolžnosti** in morata veljati za vse stečajne upnike.

8 Kakšni so učinki postopka v primeru insolventnosti na nadaljevanje pravnih, ki tečejo v trenutku uvedbe postopka v primeru insolventnosti?

Postopki, ki potekajo pred sodiščem v zvezi s stečajno maso, se z začetkom postopka v primeru insolventnosti po zakonu **prekinejo** (člen 7(1) IO). Prekinitev postopka se izvede po uradni dolžnosti.

Postopek v zvezi s stečajnimi terjatvami se nikakor ne nadaljuje pred obravnavo za preverjanje terjatev (člen 7(3) IO). Če terjatvi na obravnavi za preverjanje terjatev **ugovarja** stečajni upravitelj ali eden od upnikov, ki je do tega upravičen, se prekinjeni postopek lahko **nadaljuje kot postopek preverjanja terjatev** (člen 113 IO).

Postopek v zvezi s terjatvami, ki jih ni treba prijaviti v postopku v primeru insolventnosti, se lahko nadaljuje **takoj**.

Izvršilni postopek, ki se je začel pred začetkom postopka v primeru insolventnosti, se načeloma ne prekine. Vendar zastavne pravice in pravice do poplačila, pridobljene za izvršitev plačila v 60 dneh pred začetkom postopka v primeru insolventnosti, po zakonu ugasnejo, razen če so bile določene v korist terjatev v skladu z javnim pravom (člen 12(1) IO). V primeru ugasnitve se **izvršilni postopek za unovčenje** na zahtevo stečajnega sodišča ali stečajnega upravitelja **ustavi** (člen 12(2) IO).

9 Katere so glavne značilnosti udeležbe upnikov v postopku v primeru insolventnosti?

Skupščina upnikov

Skupščina upnikov je splošni organ stečajnih upnikov, njen namen pa je stečajnim upnikom omogočiti sodelovanje v postopku v primeru insolventnosti.

Skupščino upnikov skliče in ji predseduje stečajno sodišče (člen 91(1) IO). Prva skupščina upnikov se skliče ob začetku postopka v primeru insolventnosti in je predpisana z zakonom. Nadaljnje skupščine stečajno sodišče skliče po lastni presoji. Skupščina se skliče zlasti, če jo zahtevajo stečajni upravitelj, upniški odbor ali najmanj dva upnika, katerih terjatve predstavljajo približno četrtino stečajnih terjatev, pri čemer sklicatelj določi dnevni red.

Skupščina upnikov ima pravico do nekaterih zahtev (npr. za imenovanje upniškega odbora ali razrešitev stečajnega upravitelja). Pristojna je tudi za glasovanje o sprejetju načrta prestrukturiranja.

Za sklepe in zahteve skupščine upnikov je praviloma potrebna absolutna večina glasov, ki se izračuna na podlagi zneska terjatev (člen 92(1) IO).

Upniški odbor

Upniški odbor se ne imenuje v vseh postopkih v primeru insolventnosti, temveč samo, če se to zdi priporočljivo glede na naravo ali poseben obseg poslovanja. Vedno ga je treba imenovati, če prodaja ali oddaja podjetja ali njegovega dela v najem še ni končana (prva točka člena 117(1) IO). Upniški odbor nadzoruje stečajnega upravitelja in mu pomaga (člen 89(1) IO). Stečajni upravitelj se mora posvetovati z upniškim odborom v zvezi s pomembnimi ukrepi (člen 114(1) IO). Pri določenih poslih (npr. pri prodaji podjetja) je soglasje upniškega odbora osnovni pogoj za njihovo veljavnost.

Upniški odbor sestavlja od tri do sedem članov. Imenuje ga sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog. Za člane se lahko poleg upnikov imenujejo tudi druge fizične ali pravne osebe.

Združenja za zaščito upnikov

V praksi interese stečajnih upnikov v številnih primerih zastopajo **združenja za zaščito upnikov**. Ta združenja prijavljajo terjatve, sodelujejo na skupščini in uveljavljajo glasovalne pravice stečajnih upnikov, ki jih zastopajo, v primeru načrta prestrukturiranja. Poleg tega spremljajo izplačila stečajnega upravitelja.

10 Na kakšen način lahko stečajni upravitelj uporablja premoženje iz stečajne mase oziroma razpolaga z njim?

Upravitelj stečajne mase mora predmete, ki so del stečajne mase, načeloma prodati izvensodno, zlasti s **prodajo na prostem trgu. Prodaja na javni dražbi** v skladu z zakonom o izvršbi (Exekutionsordnung) se izvede samo izjemoma, ko tako odloči stečajno sodišče na predlog upravitelja stečajne mase.

Upniški odbor lahko z odobritvijo stečajnega sodišča odloči, da terjatve, katerih izterjava verjetno ne bo dovolj uspešna, in predmete manjše vrednosti prenese na dolžnika, da z njimi prosto razpolaga.

11 Katere terjatve je treba prijaviti zoper dolžnikovo stečajno maso in kako se obravnavajo terjatve, nastale po uvedbi postopka v primeru insolventnosti?

Stečajne terjatve

Stečajne terjatve so terjatve upnikov, ki imajo ob začetku postopka v primeru insolventnosti zoper dolžnika premoženjske zahtevke (člen 51 IO). Med stečajne terjatve pa ne spadajo obresti na stečajne terjatve od začetka postopka v primeru insolventnosti, stroški sodelovanja v postopku v primeru insolventnosti, denarne kazni za vse vrste kaznivih dejanj, pa tudi terjatve, povezane z darili, in v primeru postopkov v primeru insolventnosti v zvezi z zapuščino tudi terjatve iz zapuščine (člen 58 IO).

Za stečajne terjatve se načeloma uporablja načelo enakega obravnavanja. V postopku v primeru insolventnosti nimajo prednosti niti javni organi niti delojemalci.

Terjatve delničarja za poplačilo posojila delničarjev, ki nadomešča lastniški kapital, pa so podrejene terjatve.

Če upnik želi poplačilo iz stečajne mase, mora prijaviti stečajno terjatev v postopku v primeru insolventnosti, tudi če v zvezi s tem poteka sodni postopek ali je bila v zvezi s tem že izdana sodba.

Terjatve stečajne mase (Masseforderungen)

Terjatve stečajne mase so terjatve, ki nastanejo šele po začetku postopka v primeru insolventnosti in so izrecno navedene v zakonu. To so terjatve zoper stečajno maso, ki jih je treba prednostno poplačati iz stečajne mase, tj. pred stečajnimi upniki (člen 47(1) IO). Najpomembnejše terjatve stečajne mase so (člen 46(1) IO):

stroški postopka v primeru insolventnosti;

izplačila, povezana z ohranjanjem, upravljanjem in vodenjem stečajne mase;

vse javne dajatve, povezane s stečajno maso, če in v kolikor okoliščine, zaradi katerih je potrebno plačilo dajatev, nastanejo po začetku postopka v primeru insolventnosti;

terjatve delojemalcev za redna plačila za obdobja po začetku postopka v primeru insolventnosti;

terjatve za izpolnitev dvostranskih pogodb, ki jih je sklenil stečajni upravitelj;

terjatve, ki izhajajo iz pravnih dejanj stečajnega upravitelja;

terjatve, ki izhajajo iz neupravičene obogatitve stečajne mase;

terjatve, ki izhajajo iz prekinitve delovnega razmerja, če je bilo to sklenjeno med postopkom v primeru insolventnosti.

Terjatve stečajne mase v postopku v primeru insolventnosti ni treba prijaviti. Če stečajni upravitelj noče poplačati zapadlih terjatev stečajne mase, lahko zadevni upnik uveljavlja zahtevke na sodišču.

12 Katera so pravila o prijavi, preverjanju in priznanju terjatev?

Stečajne terjatve je treba pisno prijaviti pri stečajnem sodišču. Prijaviti jih je treba v domači valuti (euro); morebitna pretvorba valute se izvede na datum začetka postopka v primeru insolventnosti. Ob prijavi terjatve je treba navesti njen znesek in dejstva, na katerih temelji, pa tudi dokazila, ki se lahko predložijo, da se dokaže zatrjevana terjatev. Upnik mora poleg tega navesti, ali za terjatev velja pridržek lastninske pravice, za katera sredstva velja tak pridržek in ali obstaja zahteva po pobotu ter v primeru zahtevanega pobota tudi zneske vzajemnih terjatev, ki so obstajale ob začetku postopka v primeru insolventnosti. Upnik mora navesti tudi svoj elektronski naslov in podatke o bančnem računu.

Terjatev se prijavi na obrazcu, ki je objavljen na spletišču avstrijskega pravosodja (www.justiz.gv.at). Če upnik za prijavo svoje terjatve ne uporabi tega obrazca, mora prijava zajemati v obrazcu zajete informacije.

Za prijavo terjatev s strani tujih upnikov v smislu uredbe o insolventnosti se uporablja ta uredba. Če upnik ne uporabi standardnega obrazca iz izvedbene uredbe, mora prijava vsebovati informacije, zahtevane v uredbi o insolventnosti.

Stečajne terjatve je treba prijaviti v roku za prijavo terjatev, ki je naveden v javnem razglasu o insolventnosti. Če upnik terjatev prijavi prepozno, bo morda moral kriti stroške, povezane s posebno obravnavo za preverjanje terjatev. Terjatve, prijavljene manj kot 14 dni pred obravnavo za preverjanje zaključnih računov, ne bodo upoštewane (zadnji stavek člena 107(1) IO).

Če stečajni upravitelj prizna prijavljeno terjatev in ji noben drug stečajni upnik ne ugovarja, se šteje za sprejeto v postopku v primeru insolventnosti. To zlasti pomeni, da se stečajni upnik upošteva pri razdelitvi.

Če stečajni upravitelj ali stečajni upnik ugovarja prijavljeno terjatvi, se lahko terjatev preveri samo v civilnem postopku. Ali se terjatev šteje za sprejeto v postopku v primeru insolventnosti, je tako odvisno od odločitve v tem civilnem postopku.

13 Katera so pravila o razdelitvi iztržkov? Kako se razvrščajo terjatve in pravice upnikov?

Razdelitev izkupička je urejena v členih 128–138 IO.

Najprej se poplačajo terjatve stečajne mase, nato pa še terjatve stečajnih upnikov.

Upniki terjatev stečajne mase se ne glede na status postopka poplačajo takoj, ko so njihove terjatve določene in zapadle. Če razpoložljiva sredstva ne zadostujejo za pokritje terjatev stečajne mase v celoti, jih je treba poplačati po naslednjem vrstnem redu (člen 47 IO):

denarni odhodki, ki jih vnaprej krije stečajni upravitelj;

drugi stroški postopka;

stroški, ki jih je vnaprej plačala tretja oseba, če je bilo to potrebno za kritje stroškov postopka;

terjatve delojemalcev, če niso zavarovane v skladu z zakonom o zavarovanju plač v primeru stečaja podjetja (Insolvenz-Entgeltsicherungsgesetz);

terjatve delojemalcev, ki izhajajo iz prekinitve delovnega razmerja, če niso zavarovane v skladu z zakonom o zavarovanju plač v primeru stečaja podjetja;

druge terjatve stečajne mase.

Znesek, ki preostane po poplačilu vseh terjatev stečajne mase, se v obliki kvot razdeli **stečajnim upnikom**. Poplačilo stečajnih upnikov se lahko začne šele po splošni obravnavi za preverjanje terjatev. Stečajni upravitelj mora načeloma izvesti razdelitev po posvetovanju z upniškim odborom in na podlagi načrta razdelitve, ki ga odobri stečajno sodišče.

Zavarovani upniki imajo prednost pred stečajnimi upniki in upniki terjatev stečajne mase, če so njihove terjatve krite s premoženjem, ki se uporablja kot zavarovanje (npr. zavarovanje z zastavno pravico). Presežek iz izkupička od prodaje se prenese na skupno stečajno maso (člen 48(1) in (2) IO).

14 Kateri so pogoji in učinki končanja postopka v primeru insolventnosti (zlasti s poravnavo)?

Načrt prestrukturiranja

Načrt prestrukturiranja je sporazum, ki ga v postopku v primeru insolventnosti sklenejo dolžnik in stečajni upniki o znižanju in odlogu plačila stečajnih terjatev ter se uporablja za poplačilo dolgov. Zanj sta potrebni odobritev večine upnikov in potrditev stečajnega sodišča. Če v postopku v primeru insolventnosti načrt prestrukturiranja, ki ga je predlagal dolžnik, odobri večina upnikov in ga potrdi stečajno sodišče, je dolžnik oproščen obveznosti, če presegajo kvoto iz načrta prestrukturiranja.

Dolžnik lahko načeloma zaključi načrt prestrukturiranja s katero koli obliko postopka v primeru insolventnosti, tj. ne samo s postopkom prisilne poravnave, ampak tudi s stečajnim postopkom (glavni namen stečajnega postopka ni unovčenje premoženja in njegova razdelitev, temveč bi bilo treba tudi v stečajnem postopku najprej proučiti, ali je mogoč načrt prestrukturiranja).

Dolžnik mora v načrtu prestrukturiranja stečajnim upnikom ponuditi, da bo v dveh letih poplačal vsaj 20 % stečajnih terjatev. V primeru fizičnih oseb, ki ne vodijo podjetja, lahko rok za plačilo traja do pet let. Načrt prestrukturiranja ne sme vplivati na izločitvene ali ločitvene pravice upnikov. Upniki terjatev stečajne mase se poplačajo v celoti, stečajni upniki pa morajo biti načeloma deležni enakega obravnavanja.

Postopek v primeru insolventnosti se imenuje postopek prisilne poravnave (Sanierungsverfahren), če je ob začetku postopka načrt prestrukturiranja že na voljo.

Postopek za poplačilo dolgov

Načrt prestrukturiranja je na voljo ne le za podjetnike in pravne osebe, temveč tudi za fizične osebe, ki ne vodijo podjetja. Če se v postopku za poplačilo dolgov ne pripravi načrt prestrukturiranja, se dolžnikovo premoženje unovči. Dodatno možnost za odpis dolga predstavlja načrt plačil ali subsidiarno postopek pobiranja dobička. Načrt plačil je posebna oblika načrta prestrukturiranja. Glavna razlika je, da ne obstaja posebna minimalna kvota.

Če upniki ne odobrijo načrta plačil, mora sodišče odločiti o predlogu dolžnika za izvedbo postopka pobiranja dobička z odpisom ostanka dolga. V tem primeru odobritev upnikov ni potrebna. Najprej se pobere del dohodka, ki ga je mogoče zarubiti. Dolžnik mora ustrezne terjatve (povezane s plačo) za pet let odstopiti skrbniku upnikov. Po izteku veljavnosti izjave o odstopu mora sodišče zaključiti še odprte postopke izterjave in hkrati razglasiti, da je dolžnik oproščen plačila morebitnega neporavnane dolga do stečajnih upnikov (odpust preostalega dolga).

Končanje postopka v primeru insolventnosti

Če stečajno sodišče potrdi načrt prestrukturiranja (ali načrt plačil), se postopek v primeru insolventnosti konča, ko sklep o potrditvi postane pravnomočen. Samodejno končanje postopka v primeru insolventnosti sledi tudi po pravnomočni uvedbi postopka pobiranja dobička.

Če ne pride do načrta prestrukturiranja ali načrta plačil, se postopek v primeru insolventnosti konča s sklepom, ki ga stečajno sodišče izda po predložitvi dokazov o dokončanju končne razdelitve.

Postopek v primeru insolventnosti je treba končati tudi, če s tem soglašajo vsi upniki terjatev stečajne mase in stečajni upniki ali če se med postopkom v primeru insolventnosti izkaže, da premoženje ne zadostuje za pokritje stroškov postopka v primeru insolventnosti.

Sklepi o končanju postopkov v primeru insolventnosti so objavljeni v zbirki podatkov o postopkih v primeru insolventnosti (Insolvenzdatei).

Zaradi pravnomočnega končanja postopka v primeru insolventnosti dolžnik znova pridobi polno pravico do razpolaganja s svojim premoženjem (razen če je uveden postopek pobiranja dobička); pravice stečajnega upravitelja ugasnejo. Poleg tega dolžnik znova pridobi neomejeno sposobnost, da toži ali je tožen. V nekaterih sektorjih za dolžnika, ki želi znova voditi podjetje, veljajo upravne omejitve (npr. v okviru trgovinskih predpisov (Gewerbeordnung)) ali poklicne omejitve (npr. v okviru zakona o odvetništvu (Rechtsanwaltsordnung)). Za namerno škodovanje upnikom so zagrožene kazenske sankcije.

15 Katere so pravice upnikov po končanju postopka v primeru insolventnosti?

Če se postopek v primeru insolventnosti ne konča z odpisom dolga (zaradi načrta prestrukturiranja, načrta plačil ali odpisa ostanka dolga po postopku pobiranja dobička), imajo stečajni upniki **pravico, da prijavijo dodatno terjatev** po pravnomočnem končanju postopka v primeru insolventnosti, kar pomeni, da lahko preostalo terjatev, ki v postopku v primeru insolventnosti ni bila poplačana, znova uveljavljajo s tožbo ali izvršbo zoper nekdanjega stečajnega dolžnika. Po drugi strani pa različne oblike odpisa dolga v postopku v primeru insolventnosti povzročijo, da je preostala terjatev, ki presega kvoto, samo še naturalna obveznost, tj. dolg brez odgovornosti, ki ni nujno izvršljiv, čeprav je izplačljiv.

16 Kdo mora nositi stroške in izdatke, nastale med postopkom v primeru insolventnosti?

Stroški postopka v primeru insolventnosti se krijejo iz stečajne mase.

Če premoženje ne zadostuje za pokritje stroškov, se postopek v primeru insolventnosti vseeno začne, če upnik, ki je vložil predlog, vnaprej plača znesek za pokritje stroškov. Terjatev upnika za povračilo ima prednost pred terjatvami drugih upnikov terjatev stečajne mase (prva točka člena 46 IO).

17 Katera so pravila v zvezi z ničnostjo, izpodbijnostjo ali neizvršljivostjo pravnih dejanj, ki so v škodo vseh upnikov?

Pravna dejanja dolžnika pred začetkom postopka v primeru insolventnosti

Določena pravna dejanja, ki so bila izvedena pred začetkom postopka v primeru insolventnosti in ki škodujejo upnikom, je mogoče izpodbijati (člen 27 in naslednji IO). Izpodbijati je mogoče pozitivna pravna dejanja in tudi opustitve dejanj v zvezi z dolžnikovim premoženjem. Osnovni pogoj za uspešno izpodbijanje je, da ima pravni posel, ki se bo izpodbijal, **škodljive posledice** za stečajne upnike. To velja v primeru, če zaradi izpodbijanega pravnega dejanja drugi upniki niso poplačani, na primer zaradi zmanjšanja premoženja ali povečanja obveznosti. Dodaten pogoj za uspešno izpodbijanje je, da se zaradi izpodbijanja **možnosti upnikov za poplačilo izboljšajo**. Poleg teh splošnih pogojev mora imeti pravno dejanje, ki se izpodbija, značilnosti, navedene v enem od naslednjih primerov:

Izpodbijnost zaradi namere po prikrajšanju upnikov (prva do tretja točka člena 28 IO)

Če je dolžnik deloval, da bi prikrajšal upnike, in je tretja oseba to vedela, izpodbijnost zajema desetletno obdobje pred začetkom postopka v primeru insolventnosti (prva točka člena 28 IO). Če tretja oseba za nameravano prikrajšanje upnikov ni vedela zaradi malomarnosti, je izpodbijanje omejeno na dveletno obdobje pred začetkom postopka v primeru insolventnosti.

Izpodbijnost zaradi zapravljanja premoženja (četrti točka člena 28 IO)

Pogodbe o nakupu, izmenjavi in dobavi, sklenjene v zadnjem letu pred začetkom postopka v primeru insolventnosti, je mogoče izpodbijati, če je bila njihova posledica zapravljanje premoženja, ki škoduje upnikom, in je druga stranka za to vedela ali bi morala vedeti.

Izpodbijnost zaradi brezplačnega razpolaganja (člen 29 IO)

Izpodbijati je mogoče tudi brezplačno razpolaganje, ki ga je dolžnik opravil v zadnjih dveh letih pred začetkom postopka v primeru insolventnosti.

Izpodbijnost zaradi prednostnega obravnavanja (člen 30 IO)

Ta okoliščina omogoča izpodbojnost določenih pravnih dejanj, na podlagi katerih je bil en upnik deležen prednostnega obravnavanja v primerjavi z drugimi. Pogoj za izpodbojnost je, da je bilo dejanje izvedeno v zadnjem letu pred začetkom postopka v primeru insolventnosti. Hkrati je pogoj, da je nastopila plačilna nesposobnost ali prezadolženost, ali da obstaja predlog za uvedbo postopka v primeru insolventnosti, ali je bilo dejanje izvedeno v zadnjih 60 dneh pred začetkom postopka v primeru insolventnosti. Če je bilo kritje (poplačilo ali zavarovanje) neprimerno (tj. upnik ga ni mogel terjati glede na vsebino pravnega razmerja ali ne v tej obliki ali v tistem času), ne obstajajo dodatni (subjektivni) pogoji za izpodbojnost. V skladu s členom 30 IO se lahko izpodbija tudi (tj. drugi stranki v tej obliki ali v tistem času) ustrezno poplačilo ali zavarovanje. V teh primerih je pogoj za izpodbojnost nameravano prednostno obravnavanje s strani dolžnika in poznavanje namere s strani druge stranke ali njeno nepoznavanje zaradi malomarnosti.

Izpodbojnost zaradi vedenja za plačilno nesposobnost (člen 31 IO)

Ta okoliščina zajema določena pravna dejanja, izvedena v šestih mesecih pred začetkom postopka v primeru insolventnosti in po nastopu plačilne nesposobnosti (prezadolženosti), če je druga stranka vedela za plačilno nesposobnost prezadolženosti ali predlog za uvedbo postopka ali bi za to vsaj morala vedeti. Dodatni pogoj je, da upnik s pravnim dejanjem pridobi zavarovanje ali poplačilo ali da je pravni posel neposredno škodljiv.

Do izpodbijanja je upravičen samo stečajni upravitelj. Pred tem mora pridobiti izjavo upniškega odbora (člen 114(1) IO). Izpodbijanje se izvede s tožbo, ugovorom (Einrede) (člen 43(1) IO), ugovorom v izvršilnem postopku za unovčenje ali prijavo v postopku v primeru insolventnosti nasprotnika izpodbijanja. Ničnostna tožba se vložijo v roku enega leta po začetku postopka v primeru insolventnosti, sicer terjatev preneha. Ta rok se lahko podaljša, če se tako dogovorita stečajni upravitelj in nasprotnik izpodbijanja, vendar se tak dogovor o podaljšanju lahko sklene samo enkrat in za ne več kot tri mesece (člen 43 (2) IO).

Pravna dejanja dolžnika po začetku postopka v primeru insolventnosti

Če dolžnik nima pravice, da sam upravlja premoženje, pravna dejanja dolžnika, ki so izvedena po začetku postopka v primeru insolventnosti in vplivajo na stečajno maso, v odnosu do stečajnih upnikov v primeru insolventnosti načeloma niso več veljavna (člen 3(1) IO). V tem primeru gre za t. i. **relativno neučinkovitost**. Dolžnik lahko prevzame pogodbene obveznosti tudi po začetku postopka v primeru insolventnosti, vendar terjatev, ki izhajajo iz takih obveznosti, ni mogoče uveljavljati v škodo stečajnih upnikov pred končanjem postopka v primeru insolventnosti. Z naknadno odobritvijo stečajnega upravitelja lahko taki posli postanejo veljavni.

Zadnja posodobitev: 11/03/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.